

~ Методологија ~

ТРОМЈЕСЕЧНИ ИЗВЈЕШТАЈ -ИНДЕКСИ ПРОИЗВОЂАЧКИХ ЦИЈЕНА УСЛУГА (СППИ)

ПРАВНИ ОСНОВ

Истраживање се спроводи на основу Закона о статистици Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, бр. 85/03) и у складу са Статистичким програмом 2018-2021. година.

Обавеза давања података Републичком заводу за статистику Републике Српске (Заводу) заснива се на члану 8. Закона о статистици Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, бр. 85/03).

Према члану 27. и члану 28. Закона о статистици Републике Српске и у складу са Правилником о заштити повјерљивих података, Завод је обавезан да заштити достављене повјерљиве податке. С тим у вези, податке прикупљене у статистичке сврхе, Завод не смије користити за друге намјене и објављивати као појединачне.

МЕТОДОЛОШКЕ ОСНОВЕ

ЦИЉ И САДРЖАЈ

Основна сврха истраживања је добијање благовремених информација о кретању произвођачких цијена услуга које одражавају услове понуде и потражње на тржишту услуга у Републици Српској. Циљ је пратити цијене услуга које су за изабрана предузећа битне, било у смислу њихове учесталости или оствареног промета предузећа. Подаци добијени овим истраживањем служе за макроекономске анализе те се примјењују као дефлатори за мјерење реалне вриједности промета услужних дјелатности у сталним цијенама. Примјењују се и за процјену укупних резултата сектора услуга. Резултати истраживања могу се примијенити за поређење просјечних кретања цијена те за анализу других аспеката пословања (трошкови, продуктивност, за израду ескалацијске клаузуле у уговору, итд.)

ЈЕДИНИЦЕ ПОСМАТРАЊА / ИЗВЈЕШТАЈНЕ ЈЕДИНИЦЕ

Тромјесечни извјештај о цијенама појединих услуга, попуњавају, изабрани пословни субјекти top-down методом, према величини оствареног промета за изабране услужне дјелатности.

ОБУХВАТ

Истраживањем су обухваћени пословни субјекти/ правна лица који су према главној дјелатности регистровани у сљедећим услужним дјелатностима:

M71.1 Архитектонске и инжењерске дјелатности и с њима повезано техничко савјетовање, N80 Заштитне и истражне дјелатности и N81.2 Дјелатности чишћења. За потребе истраживања коришћена је Класификација дјелатности Босне и Херцеговине - КД БиХ 2010, која је у потпуности усклађена са Европском класификацијом економских дјелатности NACE Rev.2. Истраживањем нису обухваћени предузетници.

МЕТОД И ВРИЈЕМЕ ПРИКУПЉАЊА ПОДАТАКА

Прикупљање података обавља се извјештајном методом, помоћу сета образаца (по врсти услуге) „Тромјесечни извјештај -цијене произвођачких цијена услуга (СППИ)“. Основна варијабла посматрања су цијене репрезентативних услуга за изабране услужне дјелатности, исказане у КМ без ПДВ-а. Подаци прикупљени од извјештајних јединица, путем одвојених образаца, представљају основу за процјену кретања цијена укупне циљне популације. Осим података о цијенама, прикупљају се и подаци о укупном годишњем промету пословног субјекта по групама услуга који служе као пондери при израчуна индекса цијена. Подаци о оствареном промету предузећа за претходну годину, разврстани по групама услуга, прикупљају се у упитнику за прво тромјесечје референтне године. Прикупљени подаци основа су за израчун појединачних индекса цијена и индекса по групама услуга, накнадно повезаних у индекс цијена услуга одређене услужне дјелатности.

ОБРАДА ПОДАТАКА

Спровођење СППИ истраживања спроводи се на традиционалан начин путем папирних упитника (поштом) и имејлом. Референтни период посматрања је тромјесечје. Предузећа уносе у образац просјечне цијене за референтни период и у року 30 дана након тог периода испуњени образац достављају надлежној статистичкој институцији. Извјештајне јединице на обрасцу исказују цијене репрезентативних услуга у референтном и претходном кварталу (т-1).

ДЕФИНИЦИЈЕ ОСНОВНИХ ОБИЉЕЖЈА

Произвођачке цијене услуга представљају фактурисану цијену за извршене услуге од стране даваоца услуга, према корисницима наведених услуга тј. предузећима или физичким лицима. Наведена трансакцијска цијена треба да одражава остварени приход који је давалац услуге примио за извршену услугу у уговореном периоду. При одређивању цијене треба узети у обзир све попусте, рабате, доплате итд. који се могу односити на корисника услуге. Будући да произвођачка цијена одражава приход који је примио давалац услуге, порез на услуге треба искључити из цијена док субвенције на пружене услуге које је примио давалац услуге, ако их има, треба додати. Произвођачке (излазне) цијене прате се с аспекта даваоца услуга, за разлику од потрошачких цијена, које се прате с аспекта крајњих корисника. Индекс произвођачких цијена услуга дефинисан је као индекс излазних цијена услуга резидентних предузећа. То значи да СППИ мјери промјене произвођачких цијена за услуге које врше предузећа регистрована у Републици Српској.

Изрaчун индекса

Укупни индекс произвођачких цијена за изабрану услужну дјелатност израчунава се у неколико корака. Прво се рачунају елементарни индекси услуга унутар предузећа, гдје се у омјер стављају цијене текућег и претходног периода (price relatives). Ако су за исту групу услуга доступне двије или више цијена у предузећу, елементарни индекс се израчунава коришћењем Geomean-Jevons формуле. Пондери нису доступни на овом нивоу, тако да елементарни индекс представља непондерисани индекс на нивоу групе услуга предузећа. Након тога се рачунају елементарни индекси на нивоу група услуга у једном предузећу. Сљедећи корак укључује израчунавање агрегираног индекса на нивоу група услуга свих предузећа. Агрегирани индекс групе представља индекс цијена за сваку поједину групу услуга свих предузећа која су исказала цијене за услуге из те групе. То је пондерисани просјек елементарних индекса унутар те групе услуга. За израчун се користи Laspeyres формула. Пондери су удјели у промету једне групе услуга у укупном промету сваког појединог предузећа укљученог у наведену групу услуга. То доводи до израчуна укупног индекса као пондерисаног просјека индекса цијена за све групе услуга. У складу с ЕУ Регулативом (ЕС) број 472/2008 прописана је примјена базне (2015.) године од јануара 2018. у земљама чланицама ЕУ. Базна 2015. година примијењена је на Н49.41 Друмски превоз робе и Н 52.10 Складиштење робе. Република Српска не располаже подацима за наведени период, тако да се за N80 Заштитне и истражне дјелатности и N81.2 Дјелатности чишћења користи базна (2017.) година док се за M71.1 Архитектонске и инжењерске дјелатности и с њима повезано техничко савјетовање користи базна (2018.) година. Ланчани индекс састоји се од низа узастопних индекса од којих је сваки спојен (везан) са својим претходником. Спајање се састоји од множења вриједности сваког узастопног индекса с вриједношћу његовог претходника у периоду преклапања, тако да је базни период референтног индекса једнак као и за претходни индекс.

УСАГЛАШЕНОСТ СА МЕЂУНАРОДНИМ ПРЕПОРУКАМА

Методологија за СППИ истраживање усклађена је с концептима и дефиницијама из Регулативе о краткорочним статистикама ЕУ бр. 1165/98. (Анекс Д) те њезиним измјенама и допунама као и са смјерницама из приручника *Methodological Guide for Developing Producer Price Indices for Services* (OECD, Eurostat, 2014, Second Edition).

ОПИС ОРГАНИЗАЦИЈЕ ИСТРАЖИВАЊА

Органи за спровођење истраживања

Одговорни произвођач података о индексима произвођачких цијена услуга (СППИ) јесте Републички завод за статистику Републике Српске. Прикупљање извјештаја, обрада података и производња резултата обавља у Одјељењу услужних статистика Завода. У овом Одјељењу обављају се формалне, рачунске и логичке контроле, третирање екстремних вриједности микроподатака, производња и анализа резултата, итд.

Периодика спровођења истраживања

Извјештајна јединица дужна је да достави податке Републичком заводу за статистику 20 дана по истеку тромјесечја.

Подаци се објављују 55 дана по истеку тромјесечја.

Инструменти истраживања

За спровођење истраживања утврђени су сљедећи методолошки инструменти:

- Упитници,
- Упутство за попуњавање упитника и
- Писмо извјештајним јединицама.

Публиковање

Подаци се публикују на нивоу Републике Српске у облику индекса почевши од маја 2021.године у редовној тромјесечној динамици
Тромјесечно саопштење „Индекси произвођачких цијена услуга“ доступно је на веб страници Републичког завода за статистику Републике Српске: www.rzs.rs.ba.

Припремила:

Александра Ђонлага

Посљедње ажурирање:

20.05.2021. године